

Святкове дійство, приурочене посвяті учнів у козаки оголошується закритим. (Звучить Гімн України)

Додаток ЗАПОВІДІ СУЧАСНОГО КОЗАЧАТИ

- Україна — в серці: Понад усе любити свою рідну землю, шанувати її мову, прапор та героїчну історію.
- Повага до Героїв: Щодня пам'ятати про подвиг воїнів ЗСУ та сучасних захисників, бути гідними їхньої слави.
- Сила в єдності: Ніколи не залишати побратима в біді. Один за всіх — і всі за одного!
- Маленька допомога — велика справа: Бути юним волонтером — допомагати армії, підтримувати тих, кому важко, і дбати про літніх людей.
- Козацький гарт: Постійно зміцнювати своє тіло спортом, а дух — сміливістю. Не боятися труднощів, а долати їх.
- Розум — це зброя: Старанно навчатися, бо знання — це сила, яка допоможе відбудувати та захистити Україну.
- Честь і слово: Завжди говорити правду, тримати своє слово і бути чесним перед собою та людьми.

- Бережливість: Дбати про рідну природу, не смітити та оберегати красу своєї громади.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. №673. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-cilovoyi-socialnoyi-programi-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-na-period-do-2025-roku-ta-vnesennya-zmin-do-deyakih-i300621-673>.
2. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків. Київ: Фоліо, 2023. URL: https://nashformat.ua/products/ebook-istoriya-zaporizkyh-kozakiv.-knyga-1-629666?srsItd=AfmBOop12CxNWFwzHRBFZYRZOXAgualvzflSs7hn-QJcftElb8ig7_z1.
3. Українське козацтво: мала енциклопедія. Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. 568 с.
4. Платформа «Всеосвіта» та «На Урок» — бібліотеки розробок виховних заходів «Посвята у козачата» (для порівняння сценаріїв).
5. Офіційний сайт НЗ «Хортиця» — віртуальні екскурсії та історичні довідки про устрій Січі.

А. П. Дон,

учитель географії, здоров'я, безпеки та добробуту, основ здоров'я Бабанського ліцею Бабанської селищної ради Уманського району Черкаської області

УКРАЇНЦІ ПРАГНУТЬ МИРУ: РОЗМОВА З ДІТЬМИ ПРО НАЙВАЖЛИВІШЕ

РОЗРОБКА ВИХОВНОЇ ГОДИНИ ДЛЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета: виховання в учнів патріотичних почуттів, національної свідомості, людяності, доброти, милосердя, гордості за Україну; довести необхідність збереження миру в усьому світі; розкрити взаємозв'язок участі у відстоюванні миру й готовності до захисту рідної землі; розвиток розуміння, що активна громадянська позиція українців, особиста відповідальність за долю держави будуть гарантією незалежності та миру в Україні; виховувати почуття патріотизму, ціннісного ставлення до всіх держав, особистої відповідальності за мир у всьому світі.

Обладнання: карта України, ручки, олівці, паперові фігурки голубів, ватман; на дошці цитата: «МИР — ЦЕ НЕ ПРОСТО ВІДСУТНІСТЬ ВІЙНИ, ЦЕ ПРИСУТНІСТЬ СПРАВЕДЛИВОСТІ» **Мартін Лютер Кінг**

Хід заходу

Вчитель. Раніше для нас, українців, мир — це була повсякденна реальність. На вулицях нашої неньки-України було спокійно, всі діти ходили до школи, посміхалися. Але відбулися різкі зміни, підкралося горе... На Україну напав ворог. Наша держава не готувалася до війни. Ми — мирні люди. Але десятки тисяч людей за покликом серця взяли зброю в руки і стали на захист рідної землі. Нам, українцям, зараз, як ніколи, потрібно усіма силами боротися за

мир, щоб завжди світило тепле, ясне сонечко, щоб небо було завжди чисте та голубе, щоб завжди були посмішки на обличчях у людей.

Вправа «Я — зірка».

(Звучить тихо легка музика).

Учитель. Сядьте зручніше і заплющьте очі. Зробіть два глибоких вдихи й видихи. Уявіть, що над вами висить золота зірка. Це — ваша зірка. Вона піклується, щоб ви були щасливими. Відчуйте її тепло. Уявіть, що ви теж випускаєте промінці ясного світла й це світло йде до всіх дітей у класі. Тепер надішліть своє світло людям, яких немає в цій кімнаті: батькам, знайомим, друзям. Попрощайтеся з зіркою та розплющте очі.

Мир на планеті — надзвичайно актуальна тема в усі часи. І це не дивно. Адже будь-яка людина, що загляне всередину себе, у свою душу, у свій розум, підтвердить, що зберегти мир іноді нелегко навіть у собі, що вже казати про стосунки між людьми, а тим більше між країнами. Сьогодні ми поспілкуємось про необхідність збереження миру в усьому світі.

Про мир і щастя мріють люди з давніх-давен, скільки існує людство, стільки й живе у серцях чарівна мрія про мир. Бо ж лише коли мир є, то можуть здійснитись усі найзаповітніші прекрасні мрії людини, її надії і помисли, тоді кожен може реалізувати себе

повністю, розкрити свої здібності і таланти. Тільки зараз ми до кінця зрозуміли, яким важливим є для нас мир.

Діти, я хочу, щоб ви висловили свою думку, які у вас виникають асоціації, коли ви чуєте слово «МИР!».

Згідно зі Словником¹⁴ МИР – це:

- Відсутність незгоди, ворожнечі, сварок, згода (6);
- Відсутність збройної боротьби між двома або кількома народами, державами;
- Угода сторін, що воюють між собою, про припинення воєнних дій; мирний договір.
- Спокій, тиша.

Є ще одне цікаве пояснення походження слова «мир». Для цього звернемося до старослов'янської абетки, у якій кожна буква має своє значення. Отже, **М** – означає «думати», «міркувати», «мислити»; **И** – буква, зміст якої можна виразити словами «якщо» і «коли». Також використовувалась у значенні сполучника «і»; **Р** – це давньослов'янська буква, яку ми знаємо сьогодні як букву Р: «говори, прорікай, читай угодос».

Логічна хвилинка «Мир мовами світу» (для розширення світогляду, ціннісного ставлення до жителів інших держав).

Завдання: Вчитель показує картки або слайди зі словом «МИР» різними мовами (Peace, Pax, Friede, Shalom).

Питання: «Як ви думаєте, чому в усіх мовах це слово звучить по-різному, але викликає однакові емоції — спокій і радість?»

Висновок: Хоча ми розмовляємо різними мовами, потреба в безпеці та любові є спільною для всього людства.

Як бачите, слово "МИР" закликає нас до мудрості та відкритості. Це не просто відсутність війни, це особливий стан польоту нашої душі, коли думки й слова перебувають у гармонії. А що в природі найкраще втілює ідею польоту, свободи та небесного спокою? Звісно, це птах. Саме він сьогодні супроводжуватиме нас... **Отож, хочу сказати діти, що символом виховної години буде птах. Так, це білий голуб, який, ви знаєте, є символом Миру.**

Учень (підготовлене попередньо повідомлення). Голуба з оливковою гілкою в дзьобі стали використовувати в ролі символу після того, як Пабло Пікассо 1949 року намалював картину «Голуб миру». За Біблією, Ной випустив голуба, щоб дізнатися, чи зійшла вода з землі. Птах повернувся з оливковою гілочкою в дзьобі. Це був знак приходу миру й оновлення життя.

Учитель. Сьогодні кожен із вас виріже «Голуба миру». Ми почепимо на карті України ваших голубів, які, я вірю, принесуть нарешті мир та спокій нашій Батьківщині, припинять кровопролиття та страждання тисячі українців. Нехай ці голубки повернуть додому батьків, синів, чоловіків та братів, щоб спокій запанував у душах та серцях людей. Я знаю, так воно і буде, тому що якщо багато людей чогось одного бажають, то їх мрії неодмінно стають реальністю.

Діти чіпляють голубів миру.

Творче завдання «Лист у майбутнє» (після вивішування голубів)

Оскільки діти вже вирізали голубів, можна надати цій дії додаткового змісту.

Завдання: На зворотному боці паперового голуба написати коротке послання-обіцянку самому собі, що починається фразою: «Мій особистий внесок у мир — це...» (наприклад: не ображати молодших, навчитися слухати друзів, допомагати волонтерам).

Сенс: Мир починається з кожної конкретної людини, а не лише з глобальних договорів.

Дійсно, немає нічого важливішого, ніж мир на планеті, мир у сім'ї й у душі кожної людини. Ми з вами добре знаємо, що суспільство може досягти розвитку тільки тоді, коли буде складатися зі свідомих культурних особистостей. Культура забезпечує повноцінне життя людини й розвиток суспільства в цілому.

Мирне небо над головою... Раніше, у часи мого дитинства, ця фраза була обов'язковою в привітаннях, разом із побажаннями щастя та здоров'я. Я тоді не до кінця розуміла цей вислів. Мирне небо здавалося настільки звичним, що його побажання були наче побажання повітря. І ось... Сьогодні над Україною закружляли темні хмари лихоліття. Чорні сили хочуть розірвати на частини нашу державу, забрати в нас мирне щасливе життя. Наша держава не готувалася до війни. Ми – мирні люди. Але десятки тисяч людей за покликком серця взяли зброю в руки й стали на захист рідної землі. Волелюбні нащадки козацького роду з чистими душами та добрим серцем стійко витримали зло та ненависть ворога й не озлобились, а там, у воєнних таборах, з радістю читають листи подяки українських школярів.

Робота в групах. Діти об'єднуються в три групи. Кожна група повинна довести доцільність трьох принципів, дотримання яких дозволить світові жити мирно.

I група. Принцип відмови від насилля (агресії) як способу спілкування й переконання.

II група. Принцип непримусування: бути вимогливим до себе, а не до інших.

III група. Принцип прийняття: людина має право бути несхожою на інших.

Рефлексія. «Незакінчені речення».

– Сьогодні я дізнався (дізналася)...

– Я б хотів (хотіла)...

– Мені варто подумати...

Ви – молоді жителі нашої планети. І від вас залежить майбутнє. Нехай усі ми навчимося розуміти й поважати одне одного, нехай почнеться на Землі нова історія – історія Людства, яке не знає війни. Ми прагнемо миру!

Очікування «Святковий салют».

Перед кожним із вас є стікер у вигляді зірочок. Якщо вам сподобалася виховна година, ваші очікування здійснилися, якщо вас схвилювала обговорена проблема, то прикріпіть їх до дошки, і ми побачимо святковий салют на честь дружби, взаєморозуміння й миру.

Учитель. Покоління XXI століття, хвилює майбутнє планети. Ми прагнемо миру та мріємо, щоб не було вбивств, щоб не гриміли постріли, не лилася кров.

Діти, шануйте і любіть свою прекрасну, рідну неньку-Україну, шануйте славні традиції, звичаї нашого народу, пам'ятайте завжди і скрізь, що ви – діти козацького роду, онуки славних пращурів великих, що не корились ні мечу, ні кулеметному вогню, а свято вірили у світле майбутнє своєї держави.

Бажаю миру кожній родині, збережімо наші сім'ї і нашу Україну!

Давайте хвилиною мовчання вшануємо пам'ять цих людей, адже вони віддали своє життя в ім'я світлого майбутнього.

(Хвилина мовчання)

*Вічна пам'ять
Тим, хто загинув!!!
Вічна слава
Тим, хто живий!!!*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ворожейкіна О.М. Мій клас – випускний! Харків, 2008. 202с.
2. Година спілкування. 11 клас./Упоряд. М.О.Володарська. Харків: Вид-во «Ранок», 2011. 192с.

3. Години спілкування. 9-11 класи./Уклад. В. М. Андреева. Харків: «Основа», 2014. 128с.
4. Кращі виховні заходи /Упоряд. В.О.Гноїнська. Харків: Вид-во «Ранок», 2011. 319с.
5. Місюра Т.М. Виховний захід "Урок миру". URL: <http://infourok.ru/vihovniy-zahid-urok-miru-527222.html/>.
6. Словник^{UA}: портал української мови та культури. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%BC%D0%B8%D1%80>

Л.О.Сокурєнко,

вихователь закладу (ясла-садок) "Ластівка" с. Хутори Слобідської сільської ради Черкаського району Черкаської області

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗА ПРОГРАМОЮ «ДИТИНА» В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Сучасна Україна переживає один із найскладніших етапів своєї історії. Війна трансформує не лише економіку та політику, а й внутрішню стійкість суспільства, його цінності та здатність до самоорганізації. У таких умовах стратегічного значення набуває формування свідомого, відповідального та згуртованого покоління. Патріотичне виховання в цьому контексті є важливою складовою освітньої роботи. Ідеться не про декларативні гасла, а про системну діяльність, спрямовану на формування в дітей почуття належності до своєї країни, розуміння її культури та історії, поваги до традицій.

Дошкільний вік є першим етапом соціалізації особистості. Саме тут дитина вперше виходить за межі родини і починає взаємодіяти з ширшим соціальним середовищем. Вона вчиться співпрацювати, дотримуватися правил, проявляти емпатію. Усе це — основа майбутньої громадянської позиції.

Базовий компонент дошкільної освіти визначає основні компетентності, яких має набути дитина до вступу до школи. Програма «Дитина» деталізує ці положення, приділяючи окрему увагу патріотичному вихованню.

У програмі підкреслюється, що любов до Батьківщини формується через:

- пізнання рідного краю;
- повагу до державних символів;
- ознайомлення з традиціями;
- розвиток мовлення українською мовою.

Важливо розуміти, що патріотичне виховання не є окремим «предметом». Воно інтегрується у всі види діяльності дитини — ігрову, художню, мовленнєву, пізнавальну.

Діти 3–6 років сприймають світ образно та емоційно. Вони краще запам'ятовують історії, ніж абстрактні пояснення. Тому патріотичне виховання повинно бути побудоване на позитивних образах, прикладах, казках, символах. Наприклад, поняття «Батьківщина» можна пояснювати через історію про родину, яка любить свій дім і піклується про нього. Дитина поступово переносить це розуміння на ширший масштаб. Важливо також враховувати, що сучасні діти можуть мати досвід тривожних подій. Тому завдання педагога — не акцентувати на страхах, а формувати відчуття безпеки та підтримки.

Для прикладу, маємо зарубіжний досвід, який варто враховувати. У Фінляндії в дошкільних закладах велика увага приділяється формуванню почуття відповідальності за спільноту. Дітей вчать поважати правила, дбати про навколишнє середовище. У Німеччині дошкільна освіта орієнтована на розвиток демократичної культури — діти вчаться висловлювати свою думку, слухати інших, знаходити компроміси. У Канаді поєднується національна ідентичність із принципами мультикультурності. Дітей знайомлять із

Реалізація патріотичного виховання в ЗДО повинна бути системною та різноплановою. Воно не може обмежуватися окремими урочистими заходами. Ефективність досягається тоді, коли цінності інтегруються в повсякденну діяльність через:

1. Тематичні заняття, які є важливою формою роботи, але їхній зміст має бути інтерактивним. Наприклад: тема «Моє рідне місто» може включати перегляд фотографій знайомих місць, створення спільної карти міста або тема «Державні символи України» — виготовлення аплікацій прапора, слухання гімну з поясненням його значення. Важливо, щоб діти не були пасивними слухачами, а брали участь у розмові, ставили запитання, висловлювали свої думки.

2. Народна творчість як метод передачі цінностей. Українська народна культура містить потужний виховний потенціал. Казки, пісні, загадки, прислів'я передають моральні норми та зразки поведінки. Через казку дитина засвоює: поняття справедливості, значення сміливості та важливості взаємодопомоги. Наприклад, після читання казки вихователь може запропонувати дітям обговорити вчинки героїв, поставити запитання: «Чому герой вчинив саме так?», «Що б ти зробив на його місці?»

3. Свята та пам'ятні дати. Організація свят має бути не формальною, а змістовною. Підготовка до свята може включати вивчення пісень, виготовлення прикрас, бесіди про значення події. Важливо, щоб діти відчували атмосферу радості та єдності.

Форми та методи патріотичного виховання в ЗДО повинні бути різноманітними, системними та відповідати віковим особливостям дітей. Важливо, щоб робота не зводилася лише до ознайомлення з символікою, а була спрямована на формування глибших цінностей — відповідальності, поваги, співпраці.